

Privata skogsägare

– vad värderar de högst i skogsbruket?

Exkursion i Halländsk bokskog. Foto: Max Svanstedt

Max Svanstedt

Handledare: Leif Mattsson

Sveriges lantbruksuniversitet

Examensarbete nr 189

Institutionen för sydsvensk skogsvetenskap

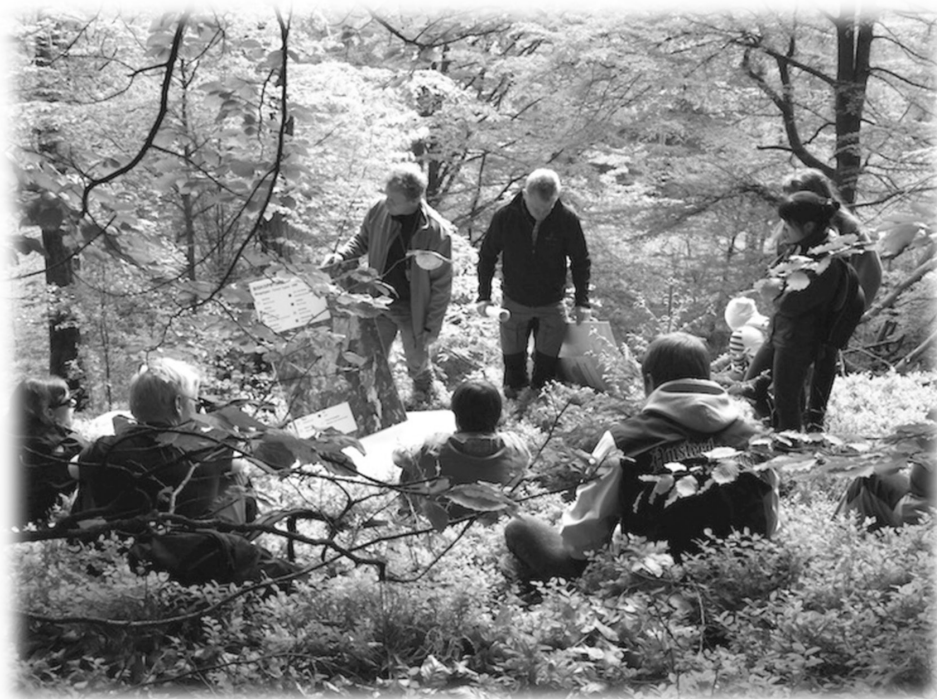
Alnarp 2012

Privata skogsägare – vad värderar de högst i skogsbruket?

Exkursion i Halländsk bokskog. Foto: Max Svanstedt

Max Svanstedt

Handledare: Leif Mattsson

Examinator: Ola Sallnäs

Sveriges lantbruksuniversitet

Examensarbete nr 189

Institutionen för sydsvensk skogsvetenskap

Alnarp 2012

Examensarbete i skogshushållning, ingående i skogligt magisterprogram/
Jägmästarprogrammet, SLU kurskod EX0709, 30 hp, Avancerad nivå A2E

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Abstract	5
1. Inledning	6
2. Material och metoder	8
2.1 Litteraturstudie	8
2.2 Intervjuundersökning	9
3. Resultat	11
3.1. Resultat från litteraturstudie	11
3.1.1. Frivilliga avsättningar	11
3.1.2. Attityden till naturvård och biologisk mångfald	16
3.2. Resultat från intervjuundersökning	20
3.2.1. Frivilliga avsättningar	20
3.2.2 Attityden till naturvård och biologisk mångfald	20
3.3. Avverkning och hänsyn	24
4. Diskussion	25
5. Referenser	27
6. Bilaga intervjuundersökning	28

Sammanfattning

I det här examensarbetet behandlas privata markägare i Sverige och hur deras inställning är till olika skogliga nyttor inom naturvården samt deras attityd till biologisk mångfald.

I arbetet presenteras vad tidigare forskning kommit fram till inom området och därefter redogörs för resultatet av intervjuundersökning som gjorts bland ett urval av privata markägare.

En distinktion görs mellan de som bor på fastigheten (åbor) och de som inte gör det (utbor) vilken syftar till att jämföra hur attityden skiljer sig. Dessutom görs en könsmässig distinktion.

De övergripande resultaten visar att åbor värderar direkta värden (ved, bär och svamp) högre än utborna. Kvinnor värderar naturvård och biologisk mångfald högre än männen.

Keywords: privata skogsägare, naturvård, biologisk mångfald, attityd, utbor, åbor, undersökning.

Abstract

This thesis deals with non-industrial private forest owners (NIPF) in Sweden and how their attitude is different forest benefits in nature conservation as well as their attitudes to biodiversity.

In the work presented as prior research has concluded in the area and then presents the results of the poll carried out among a sample of private landowners.

A distinction is made between those who live on the property (resident owners) and those who do not (non-resident owners) which aims to compare how the attitude is different. In addition, a gender distinction is performed.

The overall results show that the resident owners value the direct values (firewood, berries and mushrooms) higher than the non-resident owners. Women value the conservation and biodiversity higher than men do.

1. Inledning

I det här examensarbetet ligger fokus på de privata skogsägarna och deras agerande och attityd beträffande naturvård i skogsbruket. Med privata skogsägare avses i det här arbetet skogsägande privatpersoner, ej att förväxla med privat ägda skogliga företag. De privata skogsägarna i Sverige äger ungefär hälften av Sveriges produktiva skogsmark. Största delen av den privatägda skogen ligger dessutom i södra Sverige där bördigheten är högre vilket innebär att privatskogsägarna förfogar över en mycket stor del av landets virkesproduktion. (Mattsson et al 2003).

Någon mer omfattande forskning kring privatskogsägarna och deras agerande inleddes relativt sent, inte förrän kring tidigt 1980-tal. Törnqvist (1995) beskriver initieringen av denna forskningsgren som en följd av privatskogsägarna som ägarkategori blivit allt mer splittrad samt att man spådde en förväntad virkessvacka.

Det hade under en längre tid bedrivits en skogspolitik där målformuleringen för skogen förskjutits från att ha varit en personlig angelägenhet för den privata skogsägaren till att ses som en samhällsnytta beträffande produktion (Törnqvist 1995).

Den ändrade ägarsituationen var en effekt av flera olika saker. Mest påtagligt var att den typiske skogsägaren som haft skogen som sidoinkomst var lantbrukare. I takt med att de mindre jordbruken lades ned förändrades nu småskogsägarnas sysselsättning. För en majoritet av privatskogsägarna var skogsinkomsterna nu inte av lika betydande karaktär och allt färre bodde i anslutning till fastigheten; gruppen ”privata skogsägare” hade gått från att vara en relativt likartad ägarkategori till att bli allt mer heterogen i sin sammansättning (Törnqvist 1995).

Huvudfokus i forskningen kring privatskogsägare kom initialt att inriktas mot olika typer av avvägningar vad avser avverkningar och kom att liknas vid en tvärvetenskaplig forskningsgren mellan ren skogsvetenskap och beteendevetenskap. (Törnqvist 1995) Vad gäller forskning kring attityder beträffande naturvård i privatskogsbruket är det ett senare påfund. Under en trettioårsperiod från 1951 till 1981 skedde en stor utflyttning från landsbygden, allt fler jordbruk lades ned och följden blev att den tidigare jordbruksmarken igen omvandlades till skogsmark.

I 1979 års Skogspolitik löd målformuleringen för skogen *"att den varaktigt ger en hög och värdefull virkesavkastning"*. (Skogsstyrelsen 2001)

Enligt Skogsstyrelsen (2001) iscensattes från 1980 och under en tioårsperiod framåt ett s.k. restaureringsprogram där skogar med låg tillväxt avverkades och skogsodlingen premierades genom statliga bidrag. Parallellt med denna utveckling växte ett motstånd fram mot den allt mer produktionsinriktade skogspolitiken, vilket bl.a. yttrade sig i att man införde anmälningsplikt inför slutavverkningar större än 0,5 hektar. Det anordnades från Skogsstyrelsens håll olika utbildningar, först *"Rikare*

skog” som senare följdes av den än mer naturvårdsinriktade ”Grönare skog”. Även globalt ökade medvetandet om individens och samhällets ansvar för en hållbar utveckling.

Riokonferensen om Biologisk Mångfald som ägde rum 1992 var en stark influensfaktor till den nya svenska skogspolitiken som formulerades året därpå. I den politiken sades det att miljömålet skulle vägas lika med produktionsmålet. För den enskilda skogsägaren innebar detta att valfriheten ökade vad gällde hur skogens produktionsmål skulle nås. ”Frihet under ansvar” kom det att kallas. (Skogsstyrelsen 2001)

Under mitten av 1990-talet ökade trycket från omvärlden om att garantera att de produkter och tjänster som kom från skogen skulle uppfylla de krav på uthålligt nyttjande som formulerats tidigare. Resultatet blev att olika certifieringsorganisationer växte fram, först FSC (Forest Stewardship Council) som riktar sig till bolagsskogsbruk och sedan PEFC (Pan European Forest Certification) till vilka de svenska skogsägarföreningarna är knutna.

Förutsättningarna för Sveriges privatskogsägare har alltså förändrats under den senaste tiden. Förutom att den politiska agendan och således även lagstiftningen kommit att förskjutas åt ett mer naturvårdsinriktat och hållbart förhållningssätt till skogen har även medvetandet ökat hos gemene man (och därmed gemene skogsägare).

Under den senaste tjugoårsperioden visar statistik som Skogsstyrelsen tagit fram att andelen utbor ökar, år 1992 var andelen utbor bland Sveriges skogsägare 22 %, en siffra som stigit avsevärt till 36 % år 2007.

Syftet med det här arbetet är att undersöka de privata skogsägarnas attityder gentemot olika naturvårdsvärden, det vill säga sådana värden som inte är direkt kopplat till skogsvården. Exempel på sådana värden är jakt, bär och svamp-plockning och rekreation. I studien kommer en distinktion att göras dels med ett genusperspektiv men även med avseende på om skogsägaren bor i direkt anslutning till sin fastighet (åbo) eller i en annan kommun än där fastigheten är placerad (utbo).

Arbetet består av dels en litteraturstudie och dels en intervjuundersökning var de olika undersökta aspekterna kommer att redogöras var för sig och sedan jämföras i diskussionen.

2. Material och metoder

2.1 Litteraturstudie

Huvuddelen av underlaget i det här arbetet har anskaffats genom omfattande litteratursökningar. När jag skulle påbörja litteratursökningen kontaktade jag först Gun Lidestav vid Institutionen för Skoglig Resurshushållning vid Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU), då hon enligt uppgift var en av de forskare som hade störst insikt i forskning kring privatskogsägande och privatskogsbruk i Sverige. Med hennes hjälp fick jag en första inblick i ämnet genom ett antal litteraturrekommendationer.

Därifrån gick jag vidare med att på egen hand och med hjälp av SLU:s databaser "Epsilon" och "Lukas" försöka finna övrig litteratur inom området. Som första sökparameter i Lukas använde jag "NIPF= non-industrial private forest" vilket gav mig 9 sökresultat. Den vanligast förekommande författaren av de resultat jag fick fram var Lars Lönnstedt, men flera av de artiklar som han författat var något åldersdigna varför jag fortsatte litteratursökningen.

En annan av de författare som dök upp var Erik Wilhelmsson vars arbetsrapport "Enskilda skogsägares målformulering" var av stor hjälp i mitt fortsatta arbete, inte minst genom de sekundärreferenser jag erhöll via den.

I min fortsatta litteratursökning i Lukas använde jag sökparametern "non-industrial private forest owners" vilket renderade i att jag fick 18 sökträffar. Flera av de sökresultat som jag fann i den här sökningen utgjorde huvudreferenser i arbetet. Däribland inkluderas Helen Uliczka vars forskning i viss utsträckning bedrivits inom den rent beteendevetenskapliga delen av privatskogsägandet.

2.2 Intervjuundersökning

Telefonintervjuerna ägde rum mellan 2011-10-06 och 2011-11-10. För skogsägarunderlaget vände jag mig till Skogsägarna Norrskog som försåg mig med ett slumpmässigt urval av 50 skogsägare ur deras register, hälften utbor och hälften åbor. Av de ursprungliga 50 skogsägarna fick jag svar från 22 stycken per telefon, det vill säga en svarsfrekvens på 44 %. De skogsägare jag inte fick kontakt med per telefon exkluderas således från undersökningen men det förekom ingen tydlig trend bland dessa varför det inte tros påverka resultatet nämnvärt. Norrskog har sammanlagt ca 13000 medlemmar och verksamhetsområdet syns på kartan nedan.

Figur 1. Karta över skogsägarföreningarnas olika verksamhetsområden. Bildkälla: Lantbrukarnas Riksförbund http://www.lrf.se/Documents/Skog/Karta_LRF_Skogsagarna.jpg

Vad beträffar själva enkäten började jag, med hjälp av min handledare, att konstruera en mall till intervjuformuläret, något som skulle komma att visa sig vara betydligt mer komplicerat än vad jag ursprungligen trott. Det som gör undersökningar per telefon mer komplicerade än de via brev är att respondenten själv inte läser frågeformuleringar vilket ställer högre krav på den som intervjuar än vad som är fallet vid postenkäter. Det är också av största vikt att frågorna formuleras på exakt samma vis vid samtliga intervjuer, samt att frågorna inte är av ledande karaktär. När det kommer till frågor av mer kvantitativ natur är det ofta enklare att låta respondenten svara fritt och senare göra en intervalluppdelning bland samtliga respondenter, än vice versa.

Nedan visas frågeformuläret i sin helhet, frågorna 1-7C.

Jag började med att ställa generella frågor kring skogsägarens innehav samt om fastigheten var ensamägd eller delägd med andra. Huruvida skogsägaren var åbo eller utbo framgick av markägarurvalet jag blivit tilldelad.

Fråga 4 och 5 omformulerade jag från Lidestavs (2000) enkätundersökning och gav mig svar på inställningen till frivilliga avsättningar.

Därefter ställde jag två frågor som var mer naturvårdsbetonade och inte direkt kopplade till den traditionella skogsskötseln, samt vilken aspekt av naturvård som respondenten fann viktigast. På den här frågan gavs möjligheten att välja flera alternativ som svar.

Till sist ställde jag frågor rörande avverkningar för att få svar på vilka åtgärder som skogsägaren faktiskt gjort i skogen, samt vilken hänsyn som då tagits. När det gäller fråga 7b om hänsyn avses sådan hänsyn som är tagen utöver den generella (5 %) hänsynen.

1. Ungefärligt skogsinnehav i hektar?
2. Åbo/Utbo
3. Ensam ägare/Delägare
4. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka *utan* ekonomisk ersättning?
5. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka *med full* ekonomisk ersättning?
6. Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?

Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig

- 6b. Vilken del av naturvården är viktigast för dig?

Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ

7. När avverkade du senast på din fastighet?

- 7b. Togs det någon särskild hänsyn (utöver generell hänsyn) då?

- 7c. Om ja, vilken sorts hänsyn?

3. Resultat

3.1 Resultat från litteraturstudie

3.1.1 Frivilliga avsättningar

Idag är den allmänna uppfattningen att naturvård ska ingå som en naturlig del i skogsbruket. Enligt den rådande skogspolitiken skall miljömålet och produktionsmålet vara av lika stor vikt (Skogsstyrelsen 2001) och det heter att skogsägaren har en ”frihet under ansvar”. Då privatskogsägarna är den ägarkategori äger den största delen av skogarna i Sverige har forskningen på senare tid förskjutits åt att undersöka de privata skogsägarnas attityd till hur skogen ska skötas. En vanlig frågeställning rörande privatskogsbruket och naturvårdsarbete är hur stora avsättningar man som privat skogsägare dels kan tänka sig att göra, men framförallt vad man faktiskt gör.

Skogsstyrelsen definierar ”Frivilliga Avsättningar” i sin rapport från 2008 som ”*ett minst 0,5 hektar stort område med sammanhängande produktiv skogsmark för vilket markägaren frivilligt har fattat beslut om att åtgärder som kan skada dess naturvärde, kulturmiljö och/eller sociala värde inte ska utföras, området ska finnas dokumenterat i plan eller annan handling*”.

Man presenterar i samma rapport resultatet från en landsomfattande studie där frivilliga avsättningar undersökts inte bara inom privatskogsbruket utan i Sveriges skogsbruk i stort. Resultaten från Skogsstyrelsens studie indikerar att målet på 900000 hektar frivilligt avsatt/skyddad mark nedan den fjällnära gränsen var uppnått med marginal men att den större delen av avsättningarna gjorts av bolag och inte privata skogsägare.

Lidestav (2000) har i en rikstäckande enkät undersökt privata skogsägares inställning till miljöfrågor och naturhänsyn inom skogsbruket. Lidestav har därtill lagt till ett genusperspektiv på enkätundersökningen för att se huruvida det föreligger några skillnader mellan hur kvinnliga respektive manliga skogsägare värderar naturvård inom skogsbruket. En av frågorna som ingick i Lidestavs enkät var:

Hur stor del av Din produktiva skogsmark kan Du tänka dig att låta bli att bruka utan ekonomisk kompensation, för att på så sätt visa naturhänsyn?

- Inget alls
- 1-5 %
- 6-10 %
- 11-20 %

( ) Mer än 20 %

Med stöd av resultatet i den här frågan gavs ett underlag för att beskriva Sveriges privatskogsägares attityd och benägenhet till att avsätta delar av sin produktiva skogsmark för naturhänsynsändamål. Det kan i många fall också finnas ekonomiska incitament i att man som privat skogsägare vill bruka större delen av sin produktiva skogsmark. Lidestav formulerade därför om sin fråga:

Hur stor del av Din produktiva skogsmark kan Du tänka dig att låta bli att bruka om du får ekonomisk kompensation, för att på så sätt visa naturhänsyn?

Resultatet från Lidestavs enkätundersökning visar att det föreligger skillnader emellan kvinnor och män gällande hur pass villig man är att göra frivilliga avsättningar. Större delen av männen (64 %) säger att de antingen inte vill avvara någon produktiv skogsmark alls eller en mindre del (0-5%) medan det antal kvinnor i samma intervall var knappt hälften (45 %), vilket redogörs i tabell 1 nedan.

Tabell 1. Andel skogsägare efter hur stor del av den produktiva skogsmarken de kan tänka sig att låta bli att bruka utan ekonomisk kompensation samt vid ekonomisk kompensation, för att på så sätt visa naturhänsyn. Källa: Lidestav 2000

Areal	Utan ekonomisk kompensation		Med ekonomisk kompensation	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Inget	21 %	32 %	18 %	8 %
1-5 %	24 %	32 %	24 %	28 %
6-10 %	6 %	10 %	15 %	25 %
11-20 %	3 %	3 %	9 %	14 %
>20 %	8 %	5 %	27 %	17 %
Vet ej	37 %	15 %	36 %	17 %

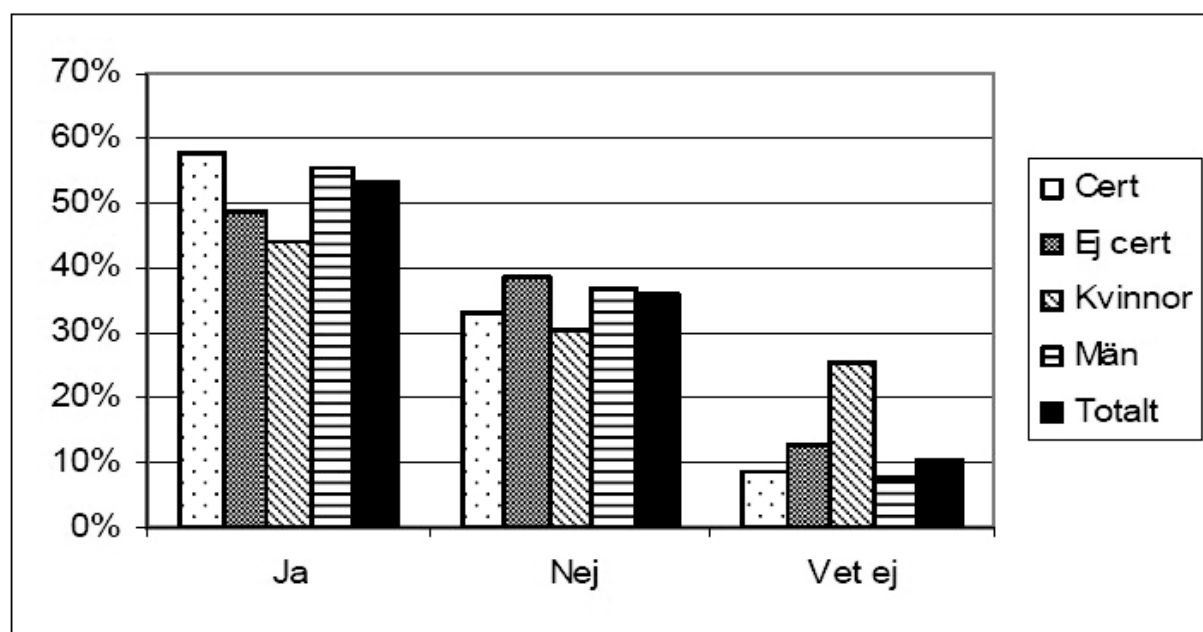
De tillfrågade skogsägarna delades även in i kategorier utifrån hur stort skogsinnehav de hade, samt huruvida de var ensam ägare till skogsfastigheten eller om den ägs av två eller flera personer. Detta för att undersöka huruvida det kunde finnas skillnader mellan de olika indelade ägarkategorierna beroende på hur stor ekonomisk inverkan som avsättningen kunde tänkas ha. Lidestav fann ingen större skillnad mellan de olika grupperna när ekonomisk kompensation uteslöts. Däremot var de medelstora och stora skogsägare mer positivt inställda till avsättningar när kompensation erbjöds. Orsakerna till det här kan bero på många olika saker, och det råder även viss osäkerhet då en större andel av de mindre skogsägarna svarat att de inte vet hur mycket de kan tänka sig att avsätta.

Tabell 2. Andel skogsägare efter hur stor del av deras produktiva skogsmark de kan tänka sig att låta bli att bruka för att på så vis visa naturhänsyn. Skogsägarna är indelade i kategorier efter hur stort skogsinnehav de har. ”Små” = 5-49 ha, ”Medelstora” = 50-499 ha samt ”Stora” > 500 ha. Källa: Lidestav (2001)

Areal	Utan ekonomisk kompensation			Med ekonomisk kompensation		
	Små	Medel	Stora	Små	Medel	Stora
Inget	29 %	28 %	28 %	10 %	6 %	6 %
1-5 %	25 %	38 %	38 %	19 %	27 %	23 %
6-10 %	9 %	8 %	10 %	17 %	25 %	29 %
11-20 %	3 %	2 %	2 %	8 %	9 %	13 %
>20 %	7 %	4 %	2 %	15 %	12 %	9 %
Vet ej	26 %	19 %	19 %	28 %	17 %	16 %

Det faktum att män är mindre benägna att göra naturvårdsfrämjande åtgärder bekräftas i andra studier.

Camilla Göthesson gjorde i ett examensarbete skrivet åt skogsägareföreningen Norra Skogsägarna en enkätundersökning hos medlemmarna i föreningen om bland annat deras inställning till olika tillväxthöjande skogsskötselåtgärder. Enkäten skickades ut till medlemmar i Norra Skogsägarna vars fastigheter var i storleksintervallet 50-150 ha. Några av enkätfrågorna handlade dessutom om huruvida medlemmarna kunde tänka sig att frivilligt avsätta produktiv skogsmark för naturvårdsändamål och om så gjorts. Hon fann i sin studie att mer än hälften av de tillfrågade sade sig ha frivilligt avsatt produktiv skogsmark för fri utveckling, vilket framgår av figur 2 nedan.

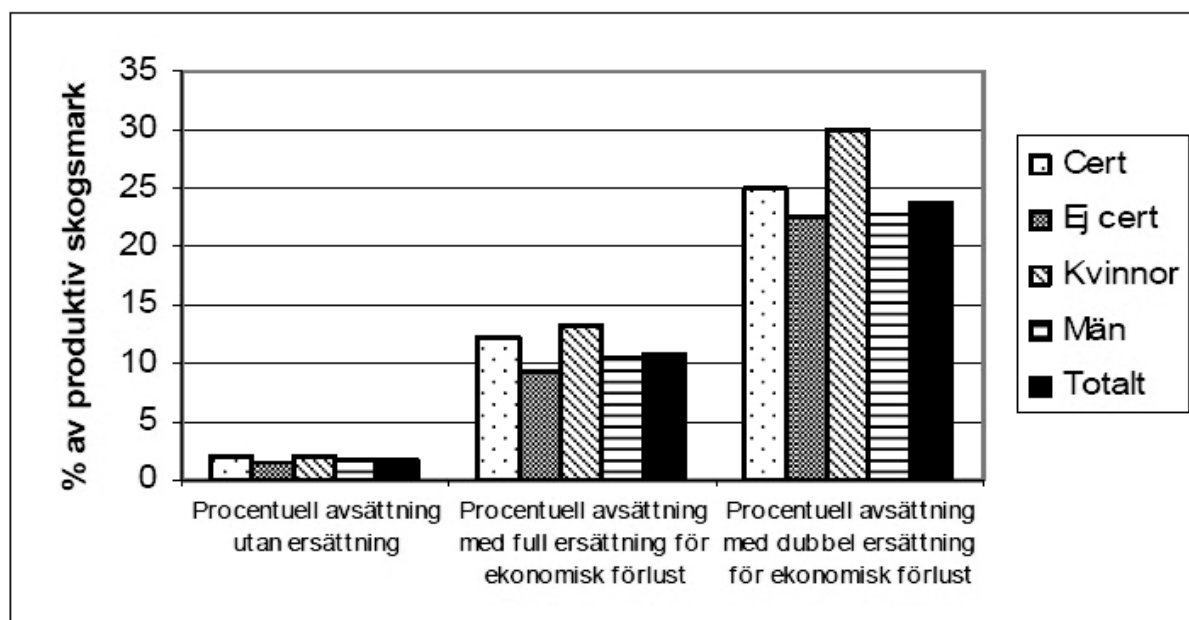
Figur 2. Procentfördelning över svaren från Certifierade (Cert), Icke-certifierade (Ej cert), Kvinnor och Män samt Totala antalet skogsägare på frågan "Har du frivilligt avsatt en del av den produktiva skogsmarken (dvs. inte mark såsom bergiga partier och myrmark) för fri utveckling?" Från Göthesson 2008

Göthesson ställde i enkäten även frågan "Hur stor del av den produktiva skogsmarken skulle du kunna tänka dig att frivilligt avstå ifrån skogsbruk på, utan ersättning?" Samt följdfrågorna "Med full ersättning för ekonomisk förlust?" och "Med dubbel ersättning för ekonomisk förlust?" Resultaten från den frågan visade att skogsägarna i medeltal var villiga att avsätta knappt 2 % av sin produktiva skogsmark för att på så vis visa naturhänsyn. Med full ersättning man i medeltal benägna att avvara knappt 11 % av sin produktiva skogsmark.

Dessutom gjorde Göthesson en distinktion mellan de markägare som var certifierade jämfört med de som inte var certifierade och lät dessa certifierade markägare illustreras med en egen stapel i diagrammet. En mindre andel av kvinnorna än männen i Göthessons enkät var medvetna om huruvida de frivilligt avsatt produktiv

skogsmark eller ej vilket gör resultat mer svårtydligt. Klart är i alla fall att när det var fråga om man kunde *tänka sig* att avsätta produktiv skogsmark frivilligt, så var andelen kvinnor som var positivt inställda högre än männen.

Figur 3. Procentfördelningen över svaren från Certifierade (Cert), Icke-certifierade (Ej cert), Kvinnor och Män samt Totala antalet skogsägare på frågan om huruvida de kan tänka sig att låta bli att bruka delar av sin skogsmark mot dels ekonomisk ersättning och dubbel ersättning men även utan ersättning. Från Götheson 2008

Mårten Mattsson (2004) skriver i sitt examensarbete om markägare i Stockholms län och deras inställning till biodiversitet och skydd av mark. Han listar där ett antal hypoteser från tidigare studier vilka avser naturvården. En av dessa är att *”Kvinnor tycker i större utsträckning än män att naturvårdsarbete är viktigt.”* Mattsson visar också i sina resultat att en positiv inställning till biologisk mångfald är vanligare hos kvinnor än hos män, det är också en högre sannolikhet att han eller hon inte heller är bosatt på fastigheten. Sammantaget hade 75 % av de tillfrågade kvinnorna i Mattssons studie en positiv inställning till biologisk mångfald.

Överlag svarade 30 % av de tillfrågade i Mattssons enkätundersökning att de kunde tänka sig att avsätta mark utan ekonomisk ersättning. Värt att notera är att Mattsson inte frågade om den produktiva skogsmarken vilket kan göra att andelen respondenter som svarat att de kunde tänka sig att avsätta var fler än om det gällde den produktiva delen av skogsmarken. Av de som svarade ja på frågan om frivillig avsättning rörde det sig om arealer på mellan 4 och 10 % av det totala innehavet. Sammantaget visar det här på att den större delen av de markägare som tillfrågats är negativt inställda till frivilliga avsättningar, ofta även när full ersättning erbjuds.

3.1.2 Attityden till naturvård och biologisk mångfald

Vilken attityd skogsägare har gentemot naturvård och biologisk mångfald är ett område som kommit att flitigt undersökas under senare år då ämnen som miljövård hamnat i rampljuset. Attityder inom det privata skogsbruket har undersökts såväl inom den traditionella skogsvetenskapliga forskningen, men även inom beteendevetenskapen och sociologin är det här ämnen som kommit att ta plats.

Uliczka et. al. (2004) utformade en enkätundersökning som skickades till ett antal mindre skogsägare. I deras studie gjordes dock en geografisk uppdelning och de tillfrågade skogsägarna var hemmahörande i Mellansverige.

I studien utformade Uliczka et al. ett poängsystem där kunskap och attityd värderades och bedömdes i en skala där maximalt 6 respektive 7 poäng kunde uppnås. Man gjorde också en distinktion mellan de skogsägare som deltagit i kurserna *Rikare skog* och *Grönare skog* samt de som inte deltagit. Utöver det gjordes även en kategori till de som arbetade inom jord-/skogbruk samt en ålders och könsuppdelning.

Av deras resultat framgår att kvinnor i allmänhet har en mer positiv inställning till naturvård och miljöfrågor. Det framgår även att äldre skogsägare generellt har en mindre positiv inställning och attityd till naturvård jämfört med de yngre skogsägarna.

Mattsson et al. (2003) gjorde på uppdrag av Brattåsstiftelsen en enkätundersökning som utsändes till dels privatskogsägare, men även till skogstjänstemän som arbetar med privatägd skog. Man jämförde i studien dels hur skogsägarnas värderingar kring olika skogliga aspekter var med hur skogstjänstemännen trodde att skogsägarna värderade samma nyttor. Enkäten som sändes till skogsägarna var uppdelad i fem olika delar där frågorna sträckte sig från rena faktafrågor om ägarnas fastigheter till skogens betydelse för dem. Till skillnad från Uliczka m.fl. gjordes i den här undersökningen ingen snäv geografisk begränsning utan man gjorde en regionindelning vari kontaktuppgifter till skogsägarna erhöles. Skogstjänstemännen svarade i

Attitydfrågorna i undersökningen var av typen flervalfrågor vilket innebar att flera svarsalternativ kunde väljas. Resultatet som Mattsson et al. fick fram visade att virkesintäkterna var den enskilt viktigaste parametern för skogsägarna likväl var uppfattningen bland skogstjänstemännen att virkesintäkterna var av högst betydelse för skogsägarna. När det gäller betydelsen av biologisk mångfald skiljer sig skogstjänstemännens bedömningar från privatskogsägarnas värderingar. En majoritet av skogstjänstemännen bedömer inte att skogsägarna värderar biologiska mångfalden högt.

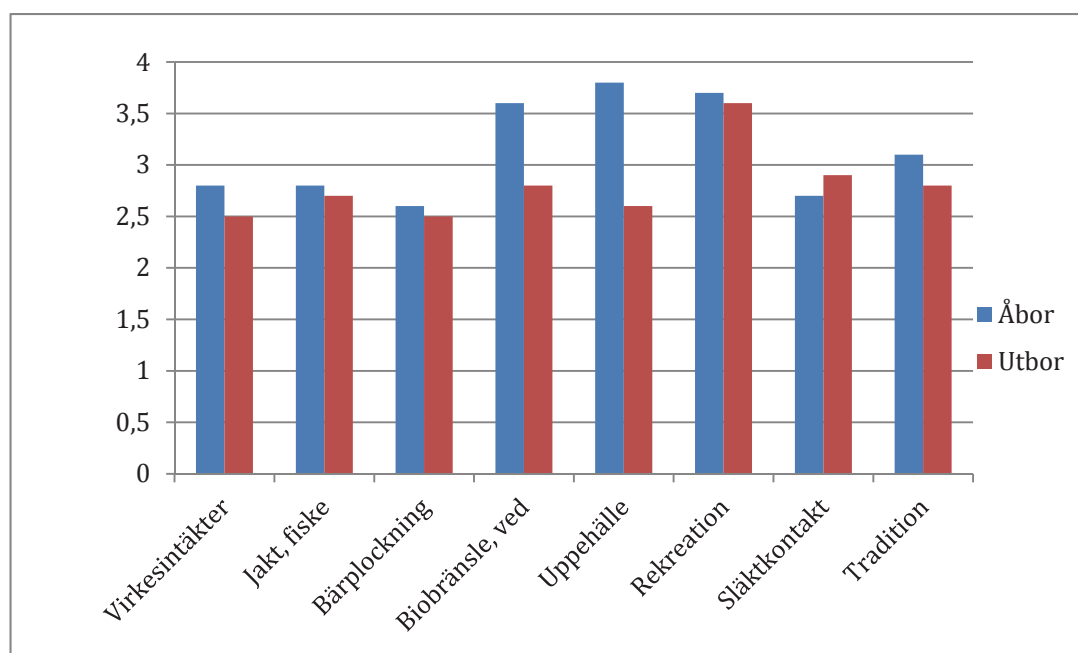
I tabellen nedan sammanfattas resultaten från studien i tabellform, publicerad i *Attitudes towards various forest functions: A comparison between private forest owners and forest officers* (Kindstrand et al. 2008). Värt att notera är även att skogsägarna värdesätter den biologiska mångfalden olika högt i olika delar av landet. Skogsägare i södra Sverige värderar den högre än de i den norra regionen.

Tabell 6. Procentuell fördelning över skogsägarnas värderingar respektive skogstjänstemännens bedömningar över hur skogsägarna värderar olika skogliga nyttor/funktioner. Dessutom indelade efter olika regioner av Sverige. Källa: Kindstrand et al. (2008)

Skoglig funktion	Skogsägare			Skogstjänstemän		
	Södra	Mellan	Norra	Södra	Mellan	Norra
Virke	35,4 %	39,9 %	37,7 %	73,2 %	62,1 %	68,8 %
Biodiversitet	15,8 %	12,5 %	9,7 %	1,8 %	2,3 %	0,0 %
Rekreation	25,3 %	21,9 %	7,2 %	1,8 %	1,1 %	1,3 %

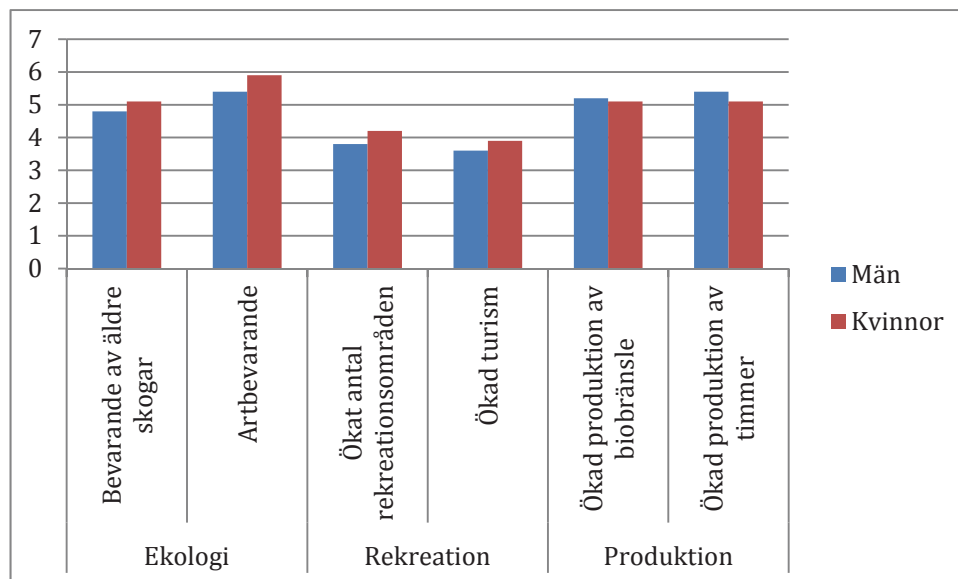
Även inom beteendevetenskapen har det bedrivits forskning kring privatskogsägarnas attityder och värderingar. Annika Nordlund och Kerstin Westin (2010) undersökte vilka skillnader som förelåg i värderingar mellan åbor och utbor. De adderade även ett genusperspektiv då de sett andelen kvinnliga skogsägare i Sverige stigit under de senaste åren. Undersökningen gjordes i form av en enkätundersökning som skickades ut till dels åbor (n=995) och dels utbor (n=997). Svarsfrekvensen låg på drygt 50 %. Utöver de rent socio-demografiska frågorna (ålder, kön, bostadsort), ställdes även frågor om sociala mönster men fokus låg på de olika värdena i skogen, det vill säga ekologiska värden, rekreationsvärden och produktionsvärden.

I studien fann Nordlund och Westin att åborna värdesatte de materiella och direkta värdena såsom att skogen tillhandahåller husbehovsvirke (biobränsle i figuren) och ved över rena rekreationsvärden, vilket var den faktor som utborna värderade högst. I figuren nedan redovisas de olika värderade aspekterna som Nordlund och Westin undersökte.

Figur 4. Diagram över åbors respektive utbors värderingar kring olika skogliga nyttor. Maxvärde:4
Källa: Nordlund och Westin (2010)

Vad gäller genusperspektivet på undersökningen fann de att kvinnor överlag värderade ekologiska värden och rekreationsvärden högre än männen. Män däremot värderade överlag de rena produktionsvärdena (bio-bränsle/timmer) högre än vad kvinnorna gjorde. Detta framgår av figur 5 där respektive värderingsaspekt delats in i övergripande rubriker (ekologi, rekreation och produktion).

Figur 5.. Diagram över män respektive kvinnors värderingar kring olika skogliga värden. Dessutom fördelat över ekologiska, rekreativmässiga och produktionsmässiga ämnesaspekter. Maxvärde: 7
 Källa: Nordlund och Westin (2010)

3.2 Resultat från intervjuundersökningen

3.2.1 Frivilliga avsättningar

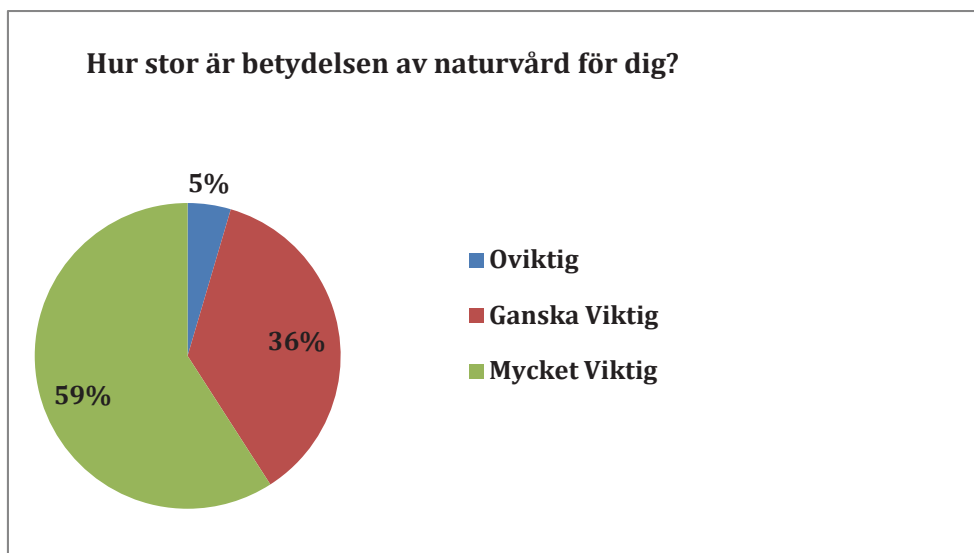
Som nämndes i inledning studier kring frivilliga avsättningar inom det privata skogsbruket något som undersökts av flertalet forskare tidigare. I de studier där genusperspektiv lagts till påvisas i flera av studierna att kvinnor har en mer positiv inställning (det vill säga är mer benägna att frivilligt avsätta) än vad män är. I mina intervjuer med skogsägarna ställde jag dels frågan ”Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka *utan* ekonomisk ersättning?” men även frågan ”Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka *med full* ekonomisk ersättning?”

De skogsägare jag intervjuade var i genomsnitt benägna att avstå från att bruka knappt 11 % av sin produktiva skogsmark utan ekonomiskt ersättning. Blev man istället erbjuden full ekonomisk ersättning var motsvarande siffra knappt 26 %. Åborna var mindre positivt inställda till frivilliga avsättningar än utborna, vare sig ersättning utgick eller ej. Det visade sig också att kvinnor hade en mer positiv inställning till avsättningar än vad män hade.

Det fanns också en koppling mellan storleken på skogsfastigheten och benägenheten till avsättning, större skogsägare var i regel mindre positivt inställda till avsättningar.

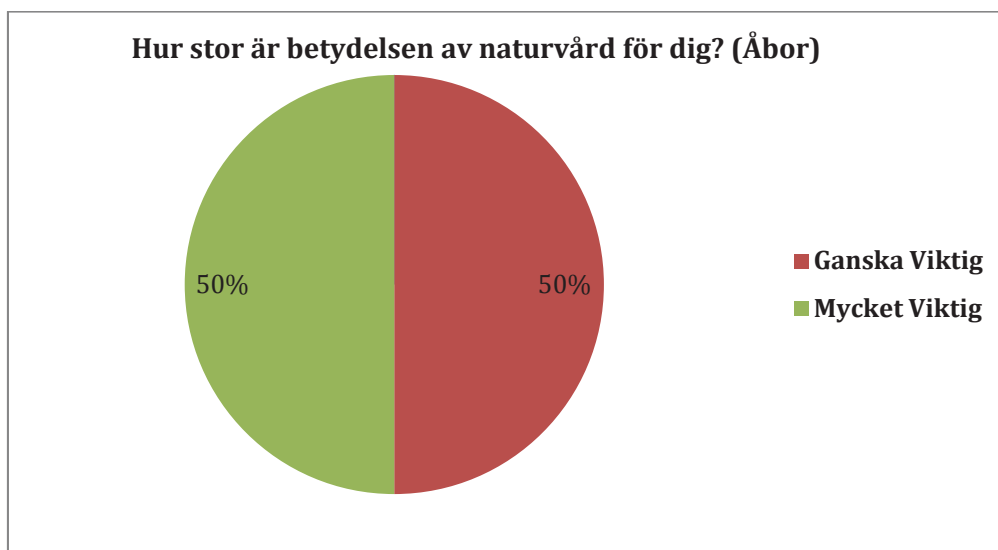
3.2.2 Attityden till naturvård och biologisk mångfald

När det kommer till naturvården har flera forskare visat att kvinnor överlag värderar biologisk mångfald och naturvårdsarbete högre än vad män gör. Jag började med att ställa frågan ”Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?” med svarsalternativen *Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig*. I figuren nedan framgår hur de tillfrågade skogsägarna överlag värderar naturvård.

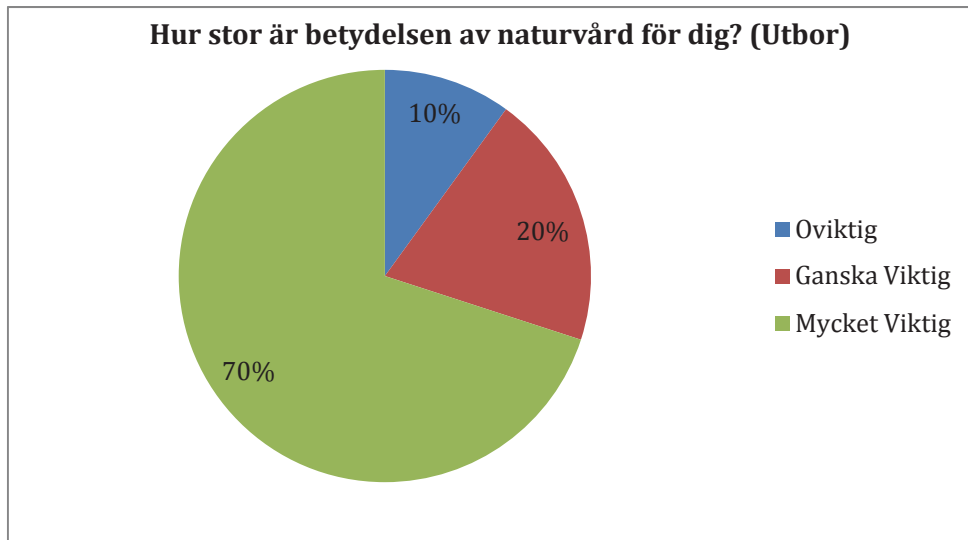

Figur 6. Procentuell fördelning över hur de privata skogsägarna i intervjuundersökningen värderar naturvård.

Vidare gjordes en distinktion mellan hur åborna respektive utborna värderade naturvård vilket framgår av figur 7 och 8. En högre andel av utborna än åborna säger att naturvård är ”Mycket Viktigt”. Anmärkningsvärt med det här resultatet var att utborna var den grupp som det fanns av skogsägare som ansåg naturvård som oviktigt, fastän dessa var få.

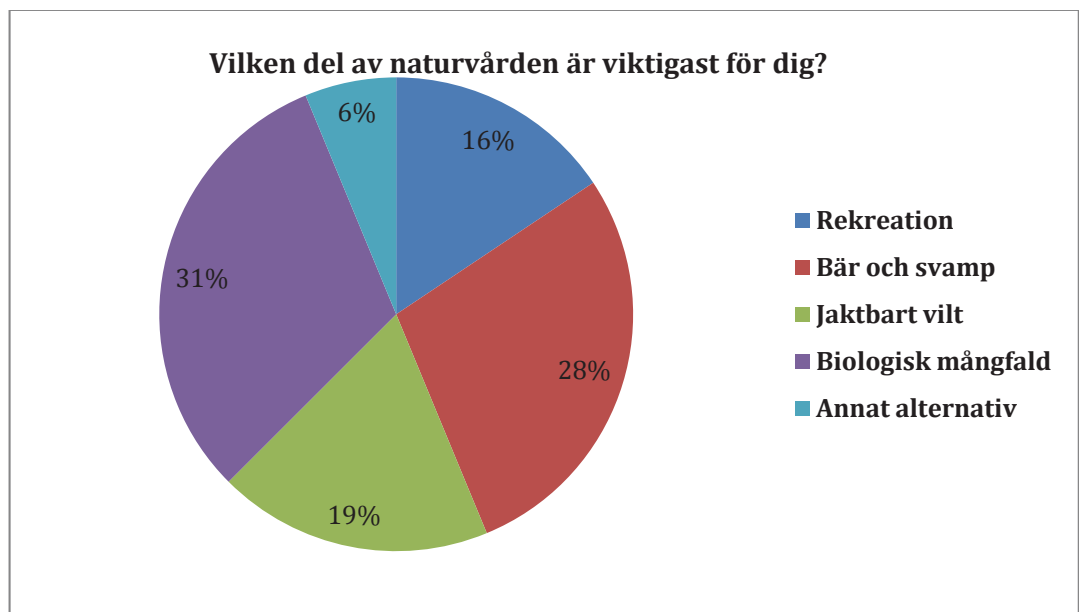

Figur 7. Procentuell fördelning över hur de privata skogsägarna (åbor) i intervjuundersökningen värderar naturvård.

Figur 8. Procentuell fördelning över hur de privata skogsägarna (utbor) i intervjuundersökningen värderar naturvård.

Vad beträffar regionala skillnader i uppfattningen kring naturvård visade Kindstrand et al. (2008) att skogsägare i södra Sverige värderar biologisk mångfald och rekreation högre än skogsägare i de norra delarna av Sverige. Det skulle kunna vara en förklaring till att fler skogsägare i min undersökning värderade biologisk mångfald högre, förutsatt att dessa skogsägare var hemmahörande i södra Sverige. Jag ställde även följdfrågan ”Vilken del av naturvården är viktigast för dig?” med ett antal svarsalternativ, *Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ*

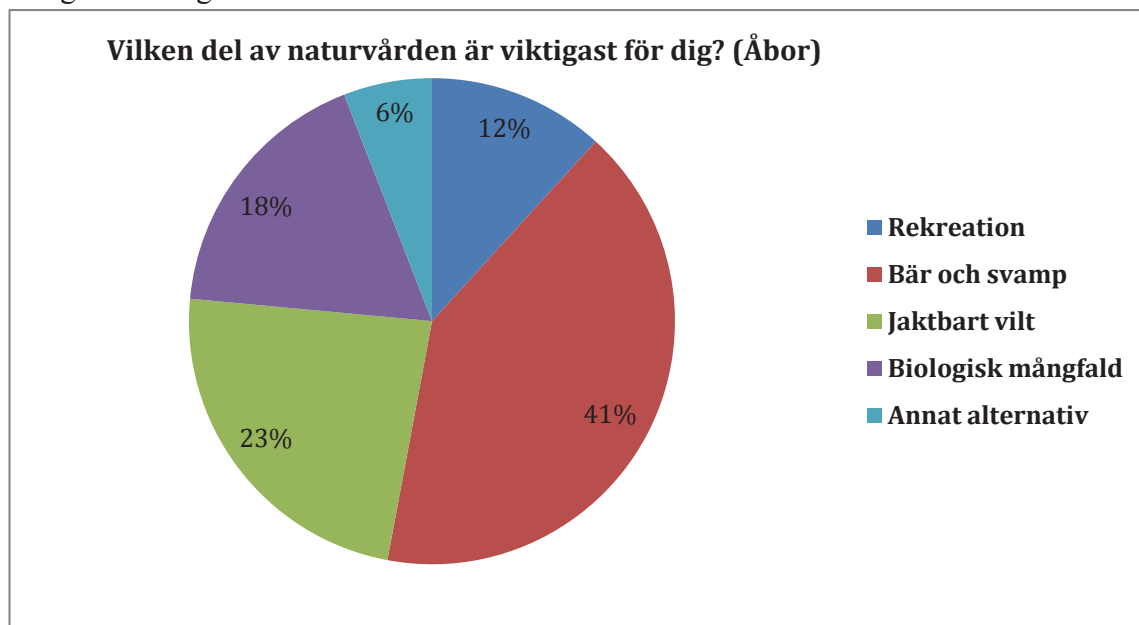

Figur 9. Procentfördelning över vilken del av naturvården som de intervjuade skogsägarna finner viktigast.

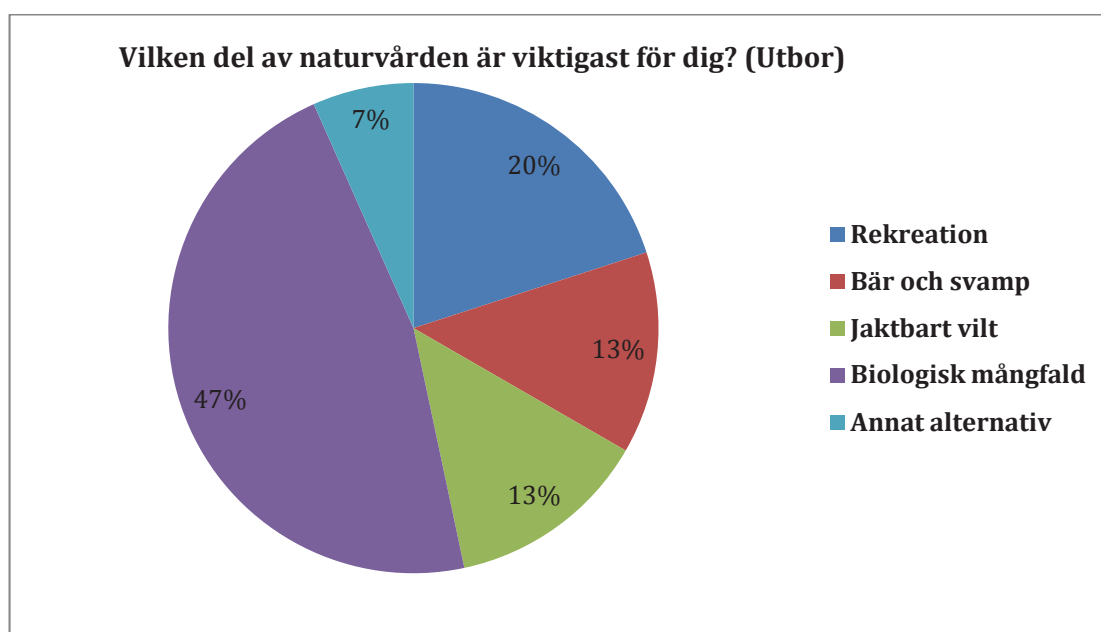

På den här frågan fanns möjligheten att välja flera av alternativen. Den enskilt viktigaste naturvårdsaspekten anser man att biologisk mångfald är, vilket 31 % av de tillfrågade angav som alternativ. De som svarat annat alternativ som svar ansåg att ”bevarandet av äldre skog” samt ”den ekonomiska nyttan” var viktigast.

Jämför man svaren från åborna mot de från utborna ser man att åborna värderar ”Bär och svamp” och ”Jaktbart vilt” högst medan utborna värderar den biologiska mångfalden högst.

Figur 10. Procentfördelning över vilken del av naturvården som de intervjuade skogsägarna (åborna) finner viktigast.

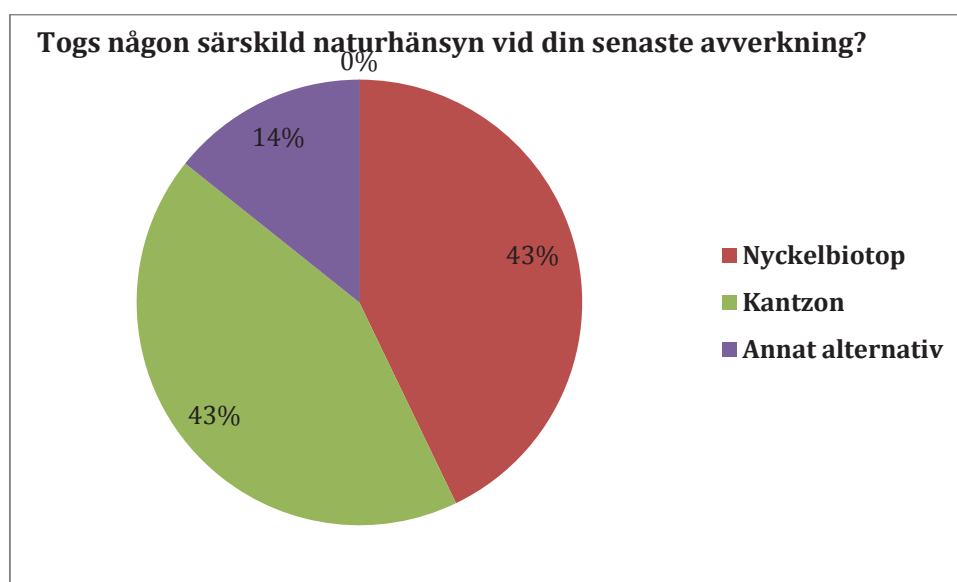

Figur 11. Procentfördelning över vilken del av naturvården som de intervjuade skogsägarna (utborna) finner viktigast.

Det visade sig också att kvinnor värderar biologisk mångfald högre än vad män gör. 4 av 6 tillfrågade kvinnor ansåg att "Biologisk mångfald" var bland det viktigaste inom naturvården. Av männen ansåg 6 av 16 tillfrågade att "Biologisk mångfald" var bland det viktigaste. Jakten värderades lika högt av såväl män som kvinnor medan män i högre utsträckning ansåg att rekreativsvärdet var viktigt än vad kvinnor gjorde.

3.3 Avverkning och hänsyn

Samtliga tillfrågade vid intervjuerna var medvetna om när deras senaste avverkning ägde rum. För en majoritet av skogsägarna hade ingen särskild hänsyn tagits vid avverkningen enligt deras kännedom utöver den generella hänsynen på 5 %. En skogsägare angav att specialhänsyn skulle vidtagits men ej genomfördes.

Figur 12. Procentfördelningen över vilka former av hänsyn som tagits vid den senaste avverkningen.

4. Diskussion

Den svenska modellen med ”Frihet under ansvar” har på senare tid fått dåligt rykte på grund av dess bristande naturhänsyn (Future Forests 2011) Studier visar att det föreligger såväl regionala som könsmässiga skillnader bland skogsägarna i uppfattningen om hur stor betydelsen av naturvård är. Kvinnor och skogsägare boende i södra delen av Sverige anser betydelsen av biodiversitet som högre än vad män och skogsägare i norra landsändan gör. En annan viktig faktor rörande det som faktiskt sker i skogen är uppfattningen hos skogstjänstemännen, för deras del är det hela en försörjningsfråga men det är också genom dem som en stor del av informationsflödet passerar, från skogsägarna till entreprenörerna som utför arbetet.

Att en relativt liten andel av Sveriges skogsägare kan tänka sig att avstå från att bruka en del av sin skogsmark även mot penningkompensation är en mångbottnad fråga. En av de viktigaste aspekterna lär vara att vi i Sverige till skillnad mot många andra länder har en stark äganderätt. Den egendom man som privatperson äger vill man värna om och bruka utan att staten lägger sig i för mycket. Det finns också anledning att tro att det har att göra med ett slags socialt arv, har man haft en skogs- eller lantbruksegendom i familjen under en längre tid och brukat den på ett visst sätt är viljan ofta stark att fortsätta göra detsamma. Sedan föreligger också givetvis rent ekonomiska skäl till varför man vill fortsätta bruka hela sin produktiva skogsmark. Det kan ofta vara svårt att sätta ett fast värde på avverkningsinkomster som ligger långt fram i tiden. En annan av aspekterna är att för många större skogsägare är skogsinkomsterna av avgörande betydelse för försörjningen och ses inte bara som ett ”komplement” till hushållets inkomster.

Historiskt har även de naturvårdsavtal som skrivits mellan skogsägare och skogs- samt länsstyrelser löpt över flera decennier men med ett utbetalningstillfälle. Detta till skillnad mot att kunna kontinuerligt avverka och ha möjlighet att sprida inkomsterna över åren.

Merparten av de markägare som jag intervjuade var av uppfattningen att man ville fortsätta att bruka hela sin produktiva skogsmark. Det ska dock sägas att det faktum att man inte vill avstå från att bruka en del av sin egen skogsmark betyder inte nödvändigtvis att man är emot naturvårdsarbete eller inte är införstådd i betydelsen av naturvårdsarbete och biologisk mångfald. Många svenska skogsägare anser att det är statens ansvar att avsätta erforderlig mängd skog inom ramarna för naturvårdsavtal och således bör detta ske genom avsättning av statlig mark och inte privat.

Frågan är då var kraftsamlingen ska göras, en stor andel av privatskogsägarna värnar om den biologiska mångfalden, det står inskrivet i den nya skogspolitiken att miljömålet ska väga lika tungt som miljömålet, å andra sidan står industrin står industrin och argumenterar för skogsråvarans betydelse för landets export och manar till tillväxthöjande åtgärder och optimerade uttag.

Utöver skogsägarnas attityd till naturvård har jag även ställt frågan vad skogsägarna faktiskt gjort i skogen. Vilken hänsyn som tagits på just deras avverkningar. Resultatet från det visade att vid en majoritet av avverkningarna hade endast ”generell hänsyn” tagits. Ett resultat som inte är så oväntat med tanke på att större delen av den produktiva skogsmarken i Sverige är klassad som ren produktionsskog med generell hänsyn. Det är också precis vad som krävs enligt lagen där 5 % naturhänsyn är ett av kraven. På frågan om hur mycket produktiv skogsmark man kunde tänka sig att avstå från att bruka har flera kommit fram till siffror mellan 5 och 10 % av den totala produktiva skogsmarken. I mitt fall var markägarna dock villiga att avvara mer (26 %) mot full ekonomisk kompensation. Här föreligger dock vissa felkällor såsom ett litet urval av skogsägare, vilket kan ge ett mindre rättvisande resultat.

Göthesson (2008) fick fram en väldigt hög siffra på frågan ”*Har du frivilligt avsatt en del av den produktiva skogsmarken (d.v.s. inte mark såsom bergiga partier och myrmark) för fri utveckling?*” Mer än hälften av de tillfrågade i hennes studie sade sig ha avsatt produktiv skogsmark frivilligt. Det är dock oklart huruvida respondenterna menade produktiv skogsmark *utöver* lag- och certifieringskraven.

När det gäller varför skogsägarna kunde tänka sig att avstå konstaterade jag med mina resultat att ”biologisk mångfald” var den enskilt viktigaste naturvårdsaspekten som flest ansåg var viktigast. Bland utborna var det här än mer påvisat då nära hälften av respondenterna valde att ta med det som alternativ. En stor del av åborna tyckte istället att ”bär och svamp” och ”jaktbart vilt” var den viktigaste delen av naturvården. Det här bekräftas också av Nordlund och Westin (2010) där de skriver att ”*In general, the resident owners value the direct and tangible aspects of owning their forest; it is a place to live, it provides them with bio fuel in the form of burning wood, and they value the opportunities of outdoor life*”

De skriver också att ”*non-resident owners rate preservation of virgin forests higher than resident owners.*” De framhåller vidare att åbor i större utsträckning värdesätter de ekonomiska aspekterna av skogsägandet, något som kan förklaras med att skogsinnehavet utgör en större del av försörjningsbasen hos skogsägarna. Vad beträffar regionala skillnader i uppfattningen kring naturvård visade Kindstrand et al. (2008) att skogsägare i södra Sverige värderar biologisk mångfald och rekreation högre än skogsägare i de norra delarna av Sverige. Det skulle kunna vara en förklaring till att fler skogsägare i min undersökning värderade biologisk mångfald högre, förutsatt att dessa skogsägare var hemmahörande i södra Sverige.

Huvudtrenden beträffande skogsägandeskapet i Sverige är att allt fler skogsägare är utbor, och en allt större andel utgörs av kvinnor (Nordlund och Westin 2011). Om den här trenden fortsätter, kommer alltså en allt större andel av Sveriges privatskogsägare i framtiden att värdera biologisk mångfald högt, då såväl ägarkategorierna ”utbor” som ”kvinnor” är de som värderar biologisk mångfald högst. Det finns alltså anledning att tro att biologisk mångfald kommer att få större utrymme i den skogspolitiska debatten framöver.

5. Referenser

- Future Forests (2011). Internetreferens (http://www.futureforests.se/download/18.373a4c5113540591b747a1/SkogFramtid_nr1_kompr.pdf) Hämtat 2012-02-29
- Göthesson, C. (2008). Privata skogsägares inställning till frivilliga naturvårdsavsättningar samt kvalitets- och tillväxthöjande skogsskötselåtgärder, Institutionen för skogens ekologi och skötsel SLU Umeå Examensarbeten 2008:7
- Kindstrand, C. Norman, J. Boman, M & Mattsson, L (2008); Attitudes towards various forest functions: A comparison between private forest owners and forest officers, *Scandinavian Journal of Forest Research*, 23:2, 133-136.
- Lidestav, G.(2000). Attityder till skogsbrukets miljöfrågor och visad miljöhänsyn bland kvinnliga respektive manliga skogsägare. SLU institutionen för skogsskötsel, Arbetsrapport 153 2000.
- Mattsson L, Boman M & Kindstrand K (2003). Privatägd skog: Värden, visioner och forskningsbehov. Sufor/Brattåsstiftelsen, rapport.
- Mattsson, M. (2004). Markägare i Stockholms län och deras inställning till biodiversitet och skydd av mark. Institutionen för skoglig resurshushållning och geomatik, SLU, Umeå, Arbetsrapport 123, 2004.
- Nordlund, A., Westin, K. (2011) Forest Values and Forest Management Attitudes among Private Forest Owners in Sweden *Forests*, 2(1), 30-50.
- Skogsstyrelsen (2001). Skogsvårdsorganisationens utvärdering av skogspolitikens effekter - SUS 2001, Skogsstyrelsens förlag.
- Skogsstyrelsen (2008). Skogsbrukets frivilliga avsättningar. Skogsstyrelsens förlag.
- Törnqvist, T (1995): Skogsrikets arvingar – En sociologisk studie av skogsägarskapet inom privat, enskilt skogsbruk. Sveriges lantbruksuniversitet, SIMS, Rapport nr 41. Uppsala.
- Uliczka H., Angelstam P., Jansson G. & Bro A. (2004); Non-industrial private forest owners' knowledge of and attitudes towards nature conservation, *Scandinavian Journal of Forest Research*, 19:3, 274-288.
- Uliczka, H. (2003). Nature conservation efforts by forest owners – intentions and practice in a Swedish case study. *Silva Fennica* 37(4): 459–475.
- Wilhelmsson, E. (2011). Enskilda skogsägares målformulering, SLU Institutionen för skoglig resurshushållning, Arbetsrapport 305, 2011.

Frågeformulär naturvård

1. Ungefärligt skogsinnehav i hektar?

150 hektar

2. Åbo/Utbo

Åbo

3. Ensam ägare/Delägare

Ensam ägare

4. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka utan ekonomisk ersättning?

0 %

5. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka med full ekonomisk ersättning?

0 %

6. Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?

Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig

6b. Vilken del av naturvården är viktigast för dig?

Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ

7. När avverkade du senast på din fastighet?

2 år sedan

7b. Togs det någon särskild hänsyn då?

Nej

7c. Om ja, vilken sorts hänsyn?

Frågeformulär naturvård

1. Ungefärligt skogsinnehav i hektar?
200 hektar
2. Åbo/Utbo
Åbo
3. Ensam ägare/Delägare
Ensam ägare
4. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka utan ekonomisk ersättning?
0 %
5. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka med full ekonomisk ersättning?
5 %
6. Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?
Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig

- 6b. Vilken del av naturvården är viktigast för dig?
Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ

7. När avverkade du senast på din fastighet?
I vintras
- 7b. Togs det någon särskild hänsyn då?
Nej
- 7c. Om ja, vilken sorts hänsyn?

Frågeformulär naturvård

1. Ungefärligt skogsinnehav i hektar?
80 hektar
2. Åbo/Utbo
Åbo
3. Ensam ägare/Delägare
Ensam ägare
4. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka utan ekonomisk ersättning?
0 %
5. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka med full ekonomisk ersättning?
45-50 %
6. Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?
Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig
- 6b. Vilken del av naturvården är viktigast för dig?
Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ
7. När avverkade du senast på din fastighet?
12 år sedan
- 7b. Togs det någon särskild hänsyn då?
Nej
- 7c. Om ja, vilken sorts hänsyn?

Frågeformulär naturvård

1. Ungefärligt skogsinnehav i hektar?
460 hektar
2. Åbo/Utbo
Åbo
3. Ensam ägare/Delägare
Ensam ägare
4. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka utan ekonomisk ersättning?
0 %
5. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka med full ekonomisk ersättning?
1-2 %
6. Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?
Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig
- 6b. Vilken del av naturvården är viktigast för dig?
Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ
Att bevara äldre skog
7. När avverkade du senast på din fastighet?
I vintras
- 7b. Togs det någon särskild hänsyn då?
Ja
- 7c. Om ja, vilken sorts hänsyn?
Kantzon mot myr

Frågeformulär naturvård

1. Ungefärligt skogsinnehav i hektar?
180 hektar
2. Åbo/Utbo
Åbo
3. Ensam ägare/Delägare
Delägare
4. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka utan ekonomisk ersättning?
0 %
5. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka med full ekonomisk ersättning?
10 %
6. Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?
Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig

- 6b. Vilken del av naturvården är viktigast för dig?
Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ

7. När avverkade du senast på din fastighet?
I år
- 7b. Togs det någon särskild hänsyn då?
Nej
- 7c. Om ja, vilken sorts hänsyn?

Frågeformulär naturvård

1. Ungefärligt skogsinnehav i hektar?

290 hektar

2. Åbo/Utbo

Åbo

3. Ensam ägare/Delägare

Delägare

4. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka utan ekonomisk ersättning?

0 %

5. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka med full ekonomisk ersättning?

20 %

6. Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?

Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig

6b. Vilken del av naturvården är viktigast för dig?

Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ

7. När avverkade du senast på din fastighet?

5 år sedan

7b. Togs det någon särskild hänsyn då?

Ja

7c. Om ja, vilken sorts hänsyn?

Kantzonen mot myr

Frågeformulär naturvård

1. Ungefärligt skogsinnehav i hektar?
600 hektar
2. Åbo/Utbo
Åbo
3. Ensam ägare/Delägare
Delägd
4. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka utan ekonomisk ersättning?
0 %
5. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka med full ekonomisk ersättning?
0 %
6. Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?
Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig

- 6b. Vilken del av naturvården är viktigast för dig?
Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ

7. När avverkade du senast på din fastighet?
I vintras
- 7b. Togs det någon särskild hänsyn då?
Nej
- 7c. Om ja, vilken sorts hänsyn?

Frågeformulär naturvård

1. Ungefärligt skogsinnehav i hektar?
200 hektar
2. Åbo/Utbo
Åbo
3. Ensam ägare/Delägare
Ensam ägare
4. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka utan ekonomisk ersättning?
5 %
5. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka med full ekonomisk ersättning?
50 %
6. Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?
Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig

- 6b. Vilken del av naturvården är viktigast för dig?
Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ

7. När avverkade du senast på din fastighet?
2010
- 7b. Togs det någon särskild hänsyn då?
Nej
- 7c. Om ja, vilken sorts hänsyn?

Frågeformulär naturvård

1. Ungefärligt skogsinnehav i hektar?
25 hektar
2. Åbo/Utbo
Åbo
3. Ensam ägare/Delägare
Delägd
4. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka utan ekonomisk ersättning?
0 %
5. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka med full ekonomisk ersättning?
0 %
6. Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?
Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig
- 6b. Vilken del av naturvården är viktigast för dig?
Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ
7. När avverkade du senast på din fastighet?
10 år sedan
- 7b. Togs det någon särskild hänsyn då?
Nej
- 7c. Om ja, vilken sorts hänsyn?

Frågeformulär naturvård

1. Ungefärligt skogsinnehav i hektar?

50 hektar

2. Åbo/Utbo

Åbo

3. Ensam ägare/Delägare

Ensam ägare

4. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka utan ekonomisk ersättning?

30 %

5. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka med full ekonomisk ersättning?

50 %

6. Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?

Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig

6b. Vilken del av naturvården är viktigast för dig?

Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ

7. När avverkade du senast på din fastighet?

2 år sedan

7b. Togs det någon särskild hänsyn då?

Nej

7c. Om ja, vilken sorts hänsyn?

Frågeformulär naturvård

1. Ungefärligt skogsinnehav i hektar?

118 hektar

2. Åbo/Utbo

Åbo

3. Ensam ägare/Delägare

Delägd

4. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka utan ekonomisk ersättning?

0 %

5. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka med full ekonomisk ersättning?

0 %

6. Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?

Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig

6b. Vilken del av naturvården är viktigast för dig?

Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ

7. När avverkade du senast på din fastighet?

I vintras

7b. Togs det någon särskild hänsyn då?

Nej

7c. Om ja, vilken sorts hänsyn?

Frågeformulär naturvård

1. Ungefärligt skogsinnehav i hektar?

144 hektar

2. Åbo/Utbo

Åbo

3. Ensam ägare/Delägare

Delägd

4. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka utan ekonomisk ersättning?

0 %

5. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka med full ekonomisk ersättning?

0 %

6. Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?

Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig

6b. Vilken del av naturvården är viktigast för dig?

Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ

7. När avverkade du senast på din fastighet?

I år

7b. Togs det någon särskild hänsyn då?

Nej

7c. Om ja, vilken sorts hänsyn?

Frågeformulär naturvård

1. Ungefärligt skogsinnehav i hektar?

150 hektar

2. Åbo/Utbo

Utbo

3. Ensam ägare/Delägare

Ensam ägare

4. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka utan ekonomisk ersättning?

0 %

5. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka med full ekonomisk ersättning?

0 %

6. Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?

Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig

6b. Vilken del av naturvården är viktigast för dig?

Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ

Den ekonomiska nyttan

7. När avverkade du senast på din fastighet?

I vintras

7b. Togs det någon särskild hänsyn då?

Nej

7c. Om ja, vilken sorts hänsyn?

Frågeformulär naturvård

1. Ungefärligt skogsinnehav i hektar?

86 hektar

2. Åbo/Utbo

Utbo

3. Ensam ägare/Delägare

Ensam ägare

4. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka utan ekonomisk ersättning?

100 %

5. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka med full ekonomisk ersättning?

100 %

6. Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?

Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig

6b. Vilken del av naturvården är viktigast för dig?

Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ

7. När avverkade du senast på din fastighet?

10 år sedan

7b. Togs det någon särskild hänsyn då?

Nej

7c. Om ja, vilken sorts hänsyn?

Frågeformulär naturvård

1. Ungefärligt skogsinnehav i hektar?

130 hektar

2. Åbo/Utbo

Utbo

3. Ensam ägare/Delägare

Ensam ägare

4. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka utan ekonomisk ersättning?

5 %

5. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka med full ekonomisk ersättning?

50 %

6. Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?

Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig

6b. Vilken del av naturvården är viktigast för dig?

Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ

7. När avverkade du senast på din fastighet?

2-3 år sedan

7b. Togs det någon särskild hänsyn då?

Nej

7c. Om ja, vilken sorts hänsyn?

Frågeformulär naturvård

1. Ungefärligt skogsinnehav i hektar?
20 hektar
2. Åbo/Utbo
Utbo
3. Ensam ägare/Delägare
Ensam ägare
4. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka utan ekonomisk ersättning?
100 %
5. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka med full ekonomisk ersättning?
100 %
6. Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?
Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig

- 6b. Vilken del av naturvården är viktigast för dig?
Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ

7. När avverkade du senast på din fastighet?
I år
- 7b. Togs det någon särskild hänsyn då?
Nej
- 7c. Om ja, vilken sorts hänsyn?

Frågeformulär naturvård

1. Ungefärligt skogsinnehav i hektar?
50 hektar
2. Åbo/Utbo
Utbo
3. Ensam ägare/Delägare
Ensam ägare
4. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka utan ekonomisk ersättning?
0 %
5. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka med full ekonomisk ersättning?
0 %
6. Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?
Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig

- 6b. Vilken del av naturvården är viktigast för dig?
Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ

7. När avverkade du senast på din fastighet?
2009
- 7b. Togs det någon särskild hänsyn då?
Ja
- 7c. Om ja, vilken sorts hänsyn?
Nyckelbiotop (intill bäck)

Frågeformulär naturvård

1. Ungefärligt skogsinnehav i hektar?
70 hektar
2. Åbo/Utbo
Utbo
3. Ensam ägare/Delägare
Ensam ägare
4. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka utan ekonomisk ersättning?
0 %
5. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka med full ekonomisk ersättning?
0 %
6. Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?
Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig

- 6b. Vilken del av naturvården är viktigast för dig?
Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ

7. När avverkade du senast på din fastighet?
5 år sedan
- 7b. Togs det någon särskild hänsyn då?
Nej
- 7c. Om ja, vilken sorts hänsyn?

Frågeformulär naturvård

1. Ungefärligt skogsinnehav i hektar?
30 hektar
2. Åbo/Utbo
Utbo
3. Ensam ägare/Delägare
Delägare
4. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka utan ekonomisk ersättning?
0 %
5. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka med full ekonomisk ersättning?
5 %
6. Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?
Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig

- 6b. Vilken del av naturvården är viktigast för dig?
Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ

7. När avverkade du senast på din fastighet?
2 år sedan
- 7b. Togs det någon särskild hänsyn då?
Nej (skulle dock ha tagits specialhänsyn men gjordes ej)
- 7c. Om ja, vilken sorts hänsyn?

Frågeformulär naturvård

1. Ungefärligt skogsinnehav i hektar?

90 hektar

2. Åbo/Utbo

Utbo

3. Ensam ägare/Delägare

Delägare

4. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka utan ekonomisk ersättning?

0 %

5. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka med full ekonomisk ersättning?

100 %

6. Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?

Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig

6b. Vilken del av naturvården är viktigast för dig?

Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ

7. När avverkade du senast på din fastighet?

Avverkar just nu

7b. Togs det någon särskild hänsyn då?

Ja

7c. Om ja, vilken sorts hänsyn?

Nyckelbiotop

Frågeformulär naturvård

1. Ungefärligt skogsinnehav i hektar?

1200 hektar

2. Åbo/Utbo

Utbo

3. Ensam ägare/Delägare

Ensam ägare

4. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka utan ekonomisk ersättning?

0 %

5. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka med full ekonomisk ersättning?

10 %

6. Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?

Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig

6b. Vilken del av naturvården är viktigast för dig?

Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ

7. När avverkade du senast på din fastighet?

Förra året

7b. Togs det någon särskild hänsyn då?

Ja

7c. Om ja, vilken sorts hänsyn?

Hänsyn till bäck, kantzon + maskinbro

Frågeformulär naturvård

1. Ungefärligt skogsinnehav i hektar?

75 hektar

2. Åbo/Utbo

Utbo

3. Ensam ägare/Delägare

Delägare

4. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka utan ekonomisk ersättning?

1-2 %

5. Hur stor del av din produktiva skogsmark skulle du kunna tänka dig att låta bli att bruka med full ekonomisk ersättning?

20 %

6. Hur stor är betydelsen av naturvård för dig?

Oviktig, Ganska Viktig eller Mycket Viktig

6b. Vilken del av naturvården är viktigast för dig?

Rekreation, bär och svamp, jaktbart vilt, biologisk mångfald, annat alternativ

7. När avverkade du senast på din fastighet?

2 år sedan

7b. Togs det någon särskild hänsyn då?

Nej

7c. Om ja, vilken sorts hänsyn?

Slutord

Först och främst vill jag tacka min handledare Leif Mattsson vid Institutionen för sydsvensk skogsvetenskap som varit ett stort stöd och bollplank under arbetets förfarande. Jag vill också rikta ett stort tack till skogsägarna Norrskog som försett mig med ett markägarunderlag som låg till grund för telefonintervjuerna. Och till sist vill jag även tacka alla de skogsägare som ställt upp på att låta sig intervjuas, utan deras hjälp vore arbetet inte möjligt att genomföra.

Max Svanstedt, Lund 2012-03-14